

Bc. Michaela Kváčová

**Anglické průběhové slovesné tvary v univerzitních přednáškách z oblasti humanitních věd
/ The English progressive forms i Arts and Hmanities university lectures**

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, červenec 2017, 58 stran + příloha

Posudek oponenta

Bakalářská práce Michaely Kváčové se zabývá funkcemi finitních průběhových tvarů v univerzitních přednáškách z humanitních věd, jež z hlediska registru spadají na pomezí psaného a mluveného jazyka, přičemž průběhový tvar a jeho případné specifické funkce v tomto registru mají být indikátorem dimenze „mluvenosti“. Kromě funkcí/významů průběhového tvaru se autorka zaměřuje na korelaci klauzí, které je obsahují, s jejich možnou textovou funkcí v rámci přednášky jako celku.

Teoretická část práce sumarizuje poznatky o významech a funkcích průběhových tvarů anglického slovesa prezentovaných v tradičních gramatikách a Leechově monografii (2004). Ačkoliv je teoretická kapitola uvedena následovně: „*The first point to be made is on the relationship between the categories of aspect and tense.*“ (str. 11), není jasně vymezeno, co se míní termínem *aspect*, zda jde o formální modifikaci temporálního tvaru nebo o modifikaci významovou, což má důsledky pro formulace v textu. Totéž platí i o formulacích týkajících se významu, např. na str. 12 *components of meaning, factor, nebo instance* se zdají vyjadřovat totéž, dále pak „*These are listed as separate and significant aspects of the meaning of the progressive ...*“ (str. 13).

Oddíl 2.3 představuje sekundární funkce (*additional functions*) průběhových tvarů (časový rámec, iterativnost děje, obecnou platnost či postupnou změnu, převzaté zejména z Römerové 2005), ač některé z významů byly uvedeny již v předchozí části (např. 2.3.7 ilustruje jako *additional function* stejný rys jako 2.2.3). Na str. 18 je uveden příklad „neaspectuálního“ použití průběhové formy: – *When we get there, they'll probably be having lunch – These uses thus cannot be accounted for in terms of progressive aspectuality..* (chybné stránkování citace). Může autorka vysvětlit, v jakém smyslu jde o absenci významu aspektu?

Oddíl 2.4 popisuje interakci sémantických skupin sloves s průběhovým tvarem. Oddíl 2.5 stručně charakterizuje specifika žánru univerzitní přednášky (dva ze tří použitých zdrojů v tomto oddíle nejsou uvedeny v použité literatuře).

Kapitola 3 popisuje metodu sběru sta příkladů v subkorpusu *BASE*. I zde najdeme nejasnosti „*First 100 verb forms whose function was that of a progressive aspect were accepted for further analysis.*“ (str. 31) ... „*shuffle was then applied to provide a more balanced sample featuring examples from a greater variety of both lectures and lectures.(sic) The 200 lines were exported to MS excel...*“ (str. 31-32). Může autorka celý postup znovu rekapitulovat? Lze také osvětlit metodologii/motivaci výběru „kategorií“ vybraných z (Römer 2005) – proč jsou vybrány některé a jiné ne, jaké jsou hypotézy? Vyskytly se v korpusových výsledcích (před manuálním výběrem) formy s *will*?

Zvolené významové a formální rysy (*continuousness, repeatedness, other, verb, tense, subject*) doplněné v analytické části o *purposes*, tj. textové/diskurzivní funkce (odkud pochází

jejich inventář?) jsou v Kapitole 4 kvantifikovány. Vzhledem k absenci konkrétních hypotéz (vyskytují se až v Závěru) a jisté linearitě předložených kvantitativních údajů (nehierarchizuje mezi významem, funkcí, formou, není např. zachováno rozlišení function/context features?) působí analytická kapitola poněkud roztržštěně. Autorka charakterizuje vzorek průběhových tvarů zejména z hlediska početního zastoupení významů/funkcí/forem a pokouší se i o nalezení určitých korelací (např. typ podmětu a funkce věty s průběhovým tvarem (str. 48) nebo textová funkce s některou druhotným významem (str. 41)). Identifikuje zde také specifickou sekundární funkci tentativnosti.

V přehledně napsaném Závěru jsou nakonec zmíněny tři cíle/hypotézy práce: a) srovnání s daty Römerové ve vztahu k mluvené angličtině, b) odchylky od mluveného úzu a c) potvrzení lexikogramatických závislostí (neuvádí se zde naopak sledování textových funkcí (*purposes*)). Následuje přehled, srovnání a interpretace jednotlivých zkoumaných aspektů a zjištěných korelací a autorka dochází k tentativním závěrům, neboť si je vědoma omezeného vzorku. V této souvislosti postrádám odkaz k diplomové práci Barbory Bartekové (2014), která se rovněž zabývala průběhovými tvary v *BASE Arts and Humanities* - srovnání s jejími výsledky (alespoň v některých ohledech) by mohlo dát autorce lepší představu o validitě vlastních výsledků, jak o ní v Závěru uvažuje.

V celkovém pohledu práce Michaely Kváčové zvolený úkol splnila. Výhrady mám k chaotickému pojetí teoretické kapitoly (nepřesné citace, nevymezení pojmů, velká část věnovaná sémantickým skupinám, a snad i relativně malé množství příkladů) a popisu metodologie. Je zjevné, že korelace většího množství faktorů na omezeném vzorku je náročná a nutně, bez explicitního uvedení hypotéz či dat, se kterými se porovnává, působí dojmem roztržštěnosti.

Po jazykové a formulační stránce vykazuje práce místy nedbalost (např. předposl. odstavec na str. 22, *The most prevailing* (str. 45), *It is the feature of duration ... that thus prevents the action concerned to be completed.* (str. 15), *Meaning and the English Verb proved an overview of anti-progressive verbs.* (str. 25), *Process verbs typically accompany the Progressive.* (str. 25), *in majority of grammars consulted* (str. 13, 45), absence členů obecně. Totéž se týká i technického zpracování (chybné citace, chybějící odkazy, v praktické části postrádám provázanost s přílohou, např. str. 36, 38 atd).

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Michaely Kváčové kritéria kladená na bakalářské práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 4. září 2017